

Mehmet Eroğlu

2 Ağustos 1948'de İzmir'de doğdu. Ortaöğrenimi İzmir'de tamamladı. ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümü'nden 1971'de mezun oldu. Aynı dönemde Dev-Genç Davası sonucunda, TCK'nın 141-142 maddesine muhalefetten 8 yıl ağır hapis ve 2 yıl sürgün cezasına mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel afтан sonra mühendislik yapmaya ve yazmaya başladı. İlk romanı *İssızlığın Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazandı. Bu roman, solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle 12 Eylül sıkıyönetim döneminde yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabilir. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *İssızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü*'yü sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adını Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından sırasıyla *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) adlı romanları yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009'da, ikinci kitap *Emine* 2011 yılında, son kitap *Rojin* ise 2013'te okurlarla buluştu. Yazarın Gezi Direnişi sırasında geçen *9,75 Santimetrekare* adlı romanı 2014'te, *Mermer Köşk* 2017'de, *Kıydan Uzakta* 2018'de, *İyi Adamın On Günü* 2019'da, *Kötü Adamın On Günü* 2020'de, *Meraklı Adamın On Günü* 2021'de, *Kendi Hayatında Ölme Vakti* 2022'de, *Ruhun Parmak İzi / Varlıklar-I* 2023'te, *Sakin Adamın On Günü* 2024'te ve *Son Gezegen / Varlıklar-II* 2025'te yayımlandı. Eroğlu'nun öğrencileri tarafından kitaplardan seçilmiş *Edebi Aforizmalar* (2016) adlı bir kitabı daha vardır. 2022'de Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nün sahibi Mehmet Eroğlu oldu. Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *İssızlığın Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödüllerini kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi sinema filmi senaryolarını da içeriyor. Ayrıca, Mehmet Eroğlu kendi romanlarından uyarlanan *İyi Adamın On Günü*, *Kötü Adamın On Günü* ve *Meraklı Adamın On Günü* filmlerinin senaryosunu da yazmıştır.

2010 / Mehmet Eroğlu

© 2026, İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Yayıncı ve Matbaa Sertifika No: 44066

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi'ne aittir. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Editör İsmail Afacan

Son okuma Ezgi Hotalak, Deniz Dursun

Kapak tasarım Gülay Tunç

Sayfa tasarım Gönül Kavak, Şenol Alanbay

ISBN: 978-975-10-5006-9

1. baskı Nisan 2026

Baskı ve Cilt

İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8

34196 Yenibosna – İstanbul

Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)

İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8

34196 Yenibosna – İstanbul

Tel:(0212) 496 11 11 (Pbx)

Faks:(0212) 496 11 12

posta@inkilap.com

inkilap.com

MEHMET EROĞLU

İİ İNKILÂP 99. yıl

“En eski ve en kısa sözcükler ‘evet’ ve ‘hayırdır’,
kullanırken çok dikkat gerekir...”

Pisagor

I. BÖLÜM

(12 Nisan Pazartesi)

1

“Uyarıyorum: Cevabım hayır! Kader ya da tarih, ikisinden biri ya da ikisi birden yanlış karar verirse, cehennemin kapısı ardına kadar açılacak. Evet, tarihin körlüğü anlamına gelecek... Bellek ayrıntıları siler, anıları sadeleştirir diyorsanız, ben unutmayacağım... Umutsuzluğa kapılmayın! Mutluluk ve özgürlük için umut, yitirilecek son kaledir. Direnin, 2010 yılını, umudun yılı kılın!.. Fazıl Erol.”

Emre, Avrupa Birliği konusunda araştırma yaparken adını daha önce hiç duymadığı yazarın karşısına çıkan demecini okuduğu bilgisayarı kapattı. Sanki sadece okumamış, adamı duymuştu da. Metnin tutkusu, öfkesi, sözcükleri sese dönüştürmüştü. Bir an kımıldamadan bekledi. Son cümle kulaklarında çınlıyordu: Umut!

Henüz bir kısmını tükettikleri 2010, zenginliğin, Avrupalı olmanın, vesayetlerden arınmış özgürlüklerin ve umudun yılı

olacakken, aksine tartışmaların ve bölünmelerin yılı olmuştu... Ya mutluluk? Eğer mutsuzluk, insanın doğal ve olağan haliyse mutsuzluğun kabulü, mutluluğun varlığı için bir umut olabilir miydi? Bir an, metindeki 2010'nun yerine Deliormanlıları koydu. Onlar için mutluluk ne anlam taşıyordu? Sorusunun doğru soru olmadığına farkındaydı. Deliormanlılar, ailece mutluluğu bilmiyorlardı, çünkü hiç tatmamışlardı.

Koridorun derinliklerinden gelen boğuk gürültüyü duyunca, masadan doğruldu. Ödevi daha sonra tamamlayabilirdi. Bilgisayarın yanındaki bakanlık genelgesini aldı, odasından çıkıp, karanlık dehlizi hızlı adımlarla geçerek, mutfak dedikleri ama aslında koridorun uzantısı sayılabilecek girintiye yürüdü. Ablasının tabakları yerleştirdiği, yarım daire şeklinde kesilmiş kalın bir sunta ve yer yer paslanmış profil ayaklardan yapılmış baba işi masa o kadar küçüktü ki, beş kişilik aile, buraya taşındıklarından beri hiç aynı anda bir arada yemek yememişti.

Ablası onu fark edince döndü, gülümsedi. Elindeki kâğıdı gösterdi. “Evde bakım yardımı için müracaat ederken, geçen hafta hazırladığımız o belgelerden başka, mahkemeden vasi kararı da almamız gerekiyormuş abla.”

Kadın, bir süre bekledi ardından uzun süren bir tartışmayı sonlandırır gibi omuzlarını indirdi: “Tamam! Anladık, zahmetli bir iş. Uğraşma artık. Ne yapalım, şimdiye kadar nasıl baktıysak bundan sonra da öyle bakarız...”

Ablasını süzerken yine aynı duyguyla ürperdi: Sevecen bir saygı... Esmâ Deliormanlı'nın çektiği eziyet, becerikli ressam gibiydi: Yüzüne erken yaşlılıkla birlikte eğreti durmayan soylu bir ifade de yerleştirmişti. Yaklaşıp kadına sarıldı. “Merak etme abla... Atamam çıkınca, belki birini tutarız. Biraz rahat edersin.”

Esmâ yararsız bir çabayla gülümsedi: Yanaklarındaki kaslar da bedenindekiler kadar yorgundu; gülümsemesi belirginleşmiyor, yüzündeki o zamansız yaşlılığı silemiyordu.

“Zaten kazandığın bütün parayı eve veriyorsun canım oğlum. Sen asistan ol, başka bir şey istemez...” Yıllardır yatalak bir kadına bakarken, bir yandan da üç kardeşine annelik yapan ablasının sesi yumuşamış, minnet dolu bir duaya dönüşmüştü. Ama sesinin tonu kollarından ayrılınca hemen değişti; şimdi eğimi dikleşen suyun akışı gibi adeta sırıyordu: Ritmi daha hızlı, tonu daha sertti: “Zerrin akılsızı da azıcık sana benzeseydi ya!” Konu ailenin en küçüğüne geldiğinde, hep olduğu gibi pusudaki öfkesi tutuşmaya hazırdı: “İşi gücü süslenmek, ruj, koku almak. Prenses sanki. Yeminle, para saklıyor... Yok arada öğlenleri biraz et yemeliymiş de... Yalancı!” Sözcük tokadı andırıyordu: “Aldığını süse, kumara harcıyor. Odasını arayacağım; para bulursam, o saçlarını dibinden kesmezsem bana da Esmâ demesinler!”

Ablasının annelere has, sahiplenici öfkeyle dile getirdiği azarı dinledikten sonra odasına döndü. Bir süre bir dosta dönüşen sessizliği soludu, ardından önündeki bilgisayara döndü. Vakıf üniversitesindeki salak mirasyedinin ödevini öğlene kadar bitirmeliydi... Düşüncesinin iki yüzölçümünü fark edince utandı. Salak dediği çocuk, son altı ayda ev ekonomisine beş bin liraya yakın para aktarmıştı. Asgari ücretin altı yüz lira olduğunu hatırlayınca, utancı daha da arttı, yalnızlığını daha da koyultacak kulaklıklara uzandı...

Dakikalar sonra omzuna dokunan elin temasıyla kulaklıklarını çıkardı. Geri döndü; Zerrin, her şeyi içine alacak kadar büyümüş gözleriyle ona bakıyordu. “Kahvaltı hazır abi.”

Üzerinde, “Ş” harfi olan ince gömleğinin, sokağa çıkar çıkmaz açılacağını bildiği düğmelerinin hepsi kapalıydı. Şim-

diden makyaj da yapmıştı. Işıltılı varlığı odayı aydınlatıyordu. Bilgisayarı kapattı. Zerrin onu kahvaltıya çağırmasına karşın nedense Ahmet'in yatağına oturmuştu. Kardeşine gülümsedi: "Babam gitti galiba."

"Makyajdan mı anladın?" Başını öne eğdi: "İsmail Deliormanlı hazretleri bugün erken çıkmış. Ablam fabrikaya müfettiş gelecekmış, dedi. Geçen haftaki kaza maza mı, ne ise işte onu soruşturuyorlarmış." Zerrin'in aldırılmazlığı irkiltiydi. Kardeşinin "kaza maza" diye adlandırdığı, gazetelere manşet olacak kadar önemli vinç kazasında dört işçi ölmüştü. "Sana bir şey söyleyeceğim abi!"

Kahvaltıya beklenildiklerini unutmuş, yatağa yayılıyordu. Eteği sıyrılmış, beyaz, uzun bacakları meydana çıkmıştı. Birden hâlâ küçük bir kız olarak davrandığı kardeşinin kabul etmek istemese de çekici bir genç kadına dönüştüğünü düşündü. Makyajla abartılmış gözler ve dudaklar, özenle şekil verilmiş saçlar... Ancak onun kadar güzel bir kızın süslenme hevesini anlamak mümkün değildi. İçi burkuldu. Zerrin'in bu hali, güzelliğin sadece tanımlandığı gibi, fiziki uyumluluk bütünlüğü değil, görgü, bir kültür olduğunu da kanıtlıyordu. Göz göze geldiler. İri yeşillikler, açılmış birer avucu andırıyordu. Öyle bakarken neden oyalandığını anlamak kolaydı: "Yine ne isteyeceksin?"

Zerrin, kıkırdadı: "Akıllı abim benim. Aslında bir değil, iki şey." Şimdi küçükken Ahmet'ten, onun meyve hakkını isterken kullandığı ses tonuyla konuşuyordu: "Bana biraz kontör gönderir misin? Bir de akşam, bilgisayarımı yarım saat kullanabilir miyim?"

Piyango biletleri, kazı kazanla çarçur ettiği parayı kontöre harcasa! "Gönderirim ama bilgisayarını veremem," dedi. "Ya-

rın sabaha yetiştirmem gereken bir ödev daha var. Hem MNS¹ mi, her neyse, o şey bilgisayara virüs bulaştırıyor...” Hem... “Söylesene, öyle tanımadığın, yüzünü görmediğin insanlarla konuşmanın ne anlamı var?” Sandalyeden doğruldu. “Dikkatli ol, ablam haftalığından kendine para ayırdığına emin. Odanı arayacak, haberin olsun!”

Zerrin bir an odasına koşacakmış gibi kapıya baktı. Sonra sesini alçalttı: “Para, para, para... Sen ödevden kazan, Ahmet kargoculuk yapsın, ben tezgâhtarlık... Hepimiz onun için para makinasıyız. Asıl o para saklıyor... Ne varmış öğlenleri biraz et yesem? Bu çukurda her gün çorba, makarna, nohut tıkınıyoruz... Farkında mısın, iki haftadır kombiyi de yakmıyor. Gece-leri donuyoruz.”

Abartıyordu. “Nisandayız,” dedi. Kardeşinin gömleğini işaret etti: “Böyle, yarı çıplak giyinirsen tabii üşürsün. Hadi kalk, ablam şimdi bağırma-ya başlar.”

Zerrin, bir adımda karşısına geldi. “Bahardayız ama yerin iki kat altındaki bu çukurda dört mevsim de kış abicim...”

Kardeşini geride bırakıp odadan çıktı. Önündeki dar ve karanlık geçit, terli bir varlık-mış gibi kokuyordu. Küflü nem, serinliği soğutmuş, havayı Zerrin’in kışına çevirmişti. Annesi ile ablasının birlikte yattıkları odanın kapısı açıktı. Koridordaki kokunun oradan yayıldığını biliyordu. Suç işliyormuş gibi içeriye baktı. Odanın loşluğu tavanı daha da alçaltmıştı. Sol duvara yaslanmış yer yatağında, yorganın altındaki kıpırtısız gölgeyi her fark edişinde, kulaklarına inip, mırıltıya dönüşen o düşünceyle durakladı: “Varlığı erimiş, sadece bir gölgeye dönüşmüş...” Mırıltı uzuyordu: “Kimsenin bakmadığı bir saat

1 Doğrusu MSN

kadar yararsız...” Burnunu tuttu. Ya ablası? Acaba bunca yıl sonra kokuya alışmış mıydı?

Arkasındaki kapı kapanınca utançla irkildi. Öykülere ya-kışan benzetmeyi, yarı komadaki annesine yakıştırmıştı. Adım-larını açarak odadan yayılan kokuyu ve utancı geride bıraktı...

Masada yerine, ablasının karşısına oturdu. Çayını alırken, Zerrin de geldi. Kahvaltı her zamanki gibi ölü sessizliği ile baş-layıp öyle sürdü. Evin gerçek reisi, ikinci bardak çaylar bitince-ye kadar masaya bir örtü gibi serilen sessizliği bölmedi: “Zer-rin, masayı topladıktan sonra odaya gel! Annemi sileceğiz.”

Zerrin donup kalmıştı. “Neden daha önce söylemedin abla! Baksana üzerime...”

Ablasının öfkeli sesi Zerrin’in sözlerini böldü: “Kim sana bu saatte giyin, süslen püslen dedi? Daha sekiz bile olmadı. Parfümcü dükkânın ondan önce açılmıyor... Hem ne olacak, soyunuver. Tekrar giyinirsin, taş atıp, kolun mu yorulacak?”

Zerrin, ablasının yaylım ateşini andıran sözlerinden ko-runmak ister gibi ellerini göğsüne götürdü: “Yine aynı hikâye. Ben kızım diye böyle yapıyorsun değil mi? Varsa yoksa erkek-ler... Bu delikte hep onlar kayrılır.”

“Nankörlük etme kız! Kayrılan biri varsa o da sensin. Baş-ka kimin kendisine ait odası var? Abilerin daracık bir yerde birlikte uyuyorlar. Ben? Annemle aynı odadayım. Baban dersin avuç içi kadar bir yerde...” Araya girmeye çalışınca ablası onu sert bir el işaretiyle susturdu. “Söyle bakalım! Başka kimden yardım isteyeyim? Kadını evirip çevirmek için iki kişi gerektiği-ni bilmiyor musun? Abilerini mi çağırayım?”

Zerrin, kısa kararsızlığın ardından gülümsedi: “Neden ol-masın? Ahmet için ne fark eder?”

Esma’nın, toplu bedeninden beklenmeyecek çeviklikle uza-nıp aniden attığı tokat, darbeyi alan Zerrin’den çok onu şaşırt-

tı. “Sus! Ağzını yırtarım senin... Kalk, üstünü değiştireceksen değiştir! Çabuk!” Zerrin ağlayarak odasına doğru koşarken ablası kontrol edemediği öfkesiyle arkasından bağıyordu: “Utanmaz, o kadın seni doğururken bu hale düştü. O kadar aldır, doğuramazsın dediler... Nankör! İnsan biraz minnet eder!”

Ablası derin derin soluk alıyor, anlaşılmasız mırıltılarla söyleniyordu. Bakışları karşılaştınca, kadın gözlerini kapayıp açtı. Bu, masadan kalkabileceğinin işaretiydi; bardağını tezgâha bırakıp, mutfaktan çıktı. Küf kokusu iyice yoğunlaşmıştı.

Zerrin odasında, yatağa yüz üstü uzanmış, sessiz hıçkırıklarla ağlıyordu. Aceleci bir elin toparlamaya çalıştığı odayı süzdü: Etrafta düzenden çok dağınıklık vardı. Kız kardeşine dokunmamaya çalışarak yatağın kenarına oturdu. Sıra her kavgadan sonraki sayfaya gelmişti: Evin en küçüğünü teselli edip, yatıştırmaya... “Hadi ağlama,” dedi.

“Nasil işe gideceğim şimdi? Yanağım moraracak.”

Şeklini bozmamaya çalışarak elini kardeşinin saçlarına götürdü: “Ona çok kızma... O...”

“O bir anlamda hepimizin annesi sayılır palavrasına karın tok abi... Ne olur, yine başlama.”

Yine başlayacaktı. Ama nereden? Belki başından; öfkesinin sönmesi için zamana ihtiyacı vardı. “Sen doğduğunda, Ahmet üç, ben beş yaşındaydık. Deliorman’dan göç edeli dört yıl olmuştu. Gecekondu bile denmeyecek bir yerde yaşıyorduk. Burası kıssa, orası Sibirya’ydı... Donardık... Ablam üşümeyesin diye seni on yıl koynunda uyuttu.” Hissediyordu: Sesi burkula-caktı. “Ablam senin, bizim için okulu bıraktığında senden daha küçüktü. Şimdi sen, bu yaşta, bir bebeğin, yatalak bir anne ile iki küçük çocuğun bakımını üstlendiğini düşün. Üstelik o, ailesinden ayrılmamak için sözlüsünü geride bırakıp, hiç tanımadığı, dilini yarım yamalak konuştuğu bir yere göçmüş birisiydi.”

Zerrin defalarca dinlediği hikâye bitince yüzünü yataktan kaldırıp ters döndü. Kız kardeşinin gözlerine bakarak asla değişmeyecek kararı bir kez daha seslendirdi: “Üçümüz de hakkını ödeyemeyiz. Babamı da kat, dördümüz de.”

“O, benden nefret ediyor abi. Annesine inme indi diye hep beni suçladı. Sürekli, senin yüzünden taliplerimi reddettim diyor, başıma kakıyor...” Bu da doğrudu. Ablasının, babasının takımında çalışan Rizeli tesisatçıyı geri çevirdiğini hatırlıyordu. “Mutsuzluğundan ben sorumlu değilim...” Eli koridoru işaret etti. “Onun... Beynine pıhtıyı ben mi attım?”

“Onun!” Zerrin, birazdan altını temizleyeceği kadına an-nem diyemiyordu. “Ahmet hakkında da öyle konuşmamalısın,” dedi. “Hadi kalk! Bak sana kontör göndereceğim.”

Zerrin hemen cevap vermedi, kararsızmış gibi bekledi. “Sen o odaya en son ne zaman girdin abi? Kokuyor... Çürümüş et, çiş ve... dışkı... Evet bok!”

Bir an karşısındaki kızın, nefret ettiğini söylediği ablasına ne kadar benzediğini düşündü: Onun öfkesi de bir türlü yatışmıyordu. “Mutsuzluğunu bana bulaştıramayacak. Onun gibi olmayacağım. İki aya görür gününü. Sen asistan olup gideceksin abi... Arkandan da ben: On sekizime bastığım gün, 17 Haziran’da sokakta yatarım ama yemin ederim, bu delikte bir gün daha geçirmem. Bak buraya yazıyorum... O Ema da babamla, Ahmet’le bir başına kalsın da görsün gününü. 2010 yılı kurtuluşumun, özgürlüğümün yılı olacak abi. Kuran’a el basarım ki olacak. Kimse beni ezemeyecek. Zaten falımda çıktı; hem de iki kere.”

Zerrin’in öfkesi birazdan sönecekti ama ergenliğe ulaştığından beri içinde biriktirip büyüttüğü hıncın geçmeyeceği ortadaydı. “Ben çıkıyorum,” dedi. “Sen de ablamı bekletme ve

dilini tut. Öğlenleri de kazı kazan oynamaktan vazgeç. Paramı ete harcasan hiç olmazsa bir işe yarar.”

Zerrin hemen evet demedi, uzlaşma öneren bir sesle konuştu: “Akşam bilgisayar da verecek misin? Verirsen, dua da ederim. Asistanlığın olsun diye... Bilirsin duam güçlüdür.” Deli kız, söz vermeden başını salladı. “Öğlen Şermin’le buluşacağım. Telefon bakacağız. İkinci el de olsa da temiz bir Nokia varmış. Üst model. Benimki sizlere ömür. Bu çukura inince dönüp kalıyor.”

Yine o kadın! “Akıllanmadın mı, geçen sefer de biriktirdiğin bütün paramı fotoğrafçılara harlattıran o değil miydi?”

“Ne var abi? Ajansa başvurmak için profesyonel bir stüdyoda çekilmiş, kaliteli fotoğraflar lazımdı. Sonunda verdiğim paraya değdi. Stüdyodaki fotoğrafları görseydin: Serenay Sarıkaya da orada çektiirdiği fotoğraflarla ajanslara müracaat etmiş.”

“Dediğim gibi dikkatli ol,” dedi. “Ablamın gözleri üstünde.”

“Aman ayırmasın! Paramı ona kaptırmayacağım abi... Arasın da bulsun bakalım... Şamar oğlanı mıyım ben?” Şamar oğlanı! Haklı mıydı böyle demekle? Belki... Ablasının Zerrin’e duyduğu öfkenin yüklendiği annelik rolünü aşan, erkeksi bir yönü de yok muydu? Sanki yıllar geçtikçe evdeki rolü silikleşip, belirsizleşen babasının öfkesini de katmıştı kendisinininkine. Esmâ, Zerrin’le ilişkisinde hem anne hem de babaydı. “Neden cevap vermiyorsun abi? Haksız mıyım?”

Belki dinleyicisi olmazsa, susardı. Odasına döndü. Bilgisayarı açtı; ince duvarın ötesinden Zerrin hâlâ söyleniyordu. Kulaklığa uzandı, yalnızlığını özlemişti.

Evet, ailece hiç tatmadıkları mutluluğun ne olduğunu bilmiyorlardı. Ama Deliormanlı ailesinin mutsuzluğunun nedeni-